

VALG AF SØM OG SKRUER

Søm

Der skelnes som hovedregel mellem glatte søm og ringede søm.

Glatte søm

Glatte søm kan være firkantede eller runde. Firkantede søm bør foretrækkes frem for runde, da de har den bedste udtræksstyrke, den højeste tværbelastningsstyrke og lidt mindre tendens til at flække træet. Firkantede søm bøjer altid over diagonalen, og er dermed nemmere at rette, hvis de bøjes under islåning.

Traditionelt er træbeklædninger blevet opsat med firkantsøm, håndsummet og placeret i lige rækker. Det sikrer normalt en ensartet opsætning og placering af sømhovedet i træoverfladen.

Fugtbetingede dimensionsændringer i vejrnudsatte beklædninger medfører, at glatte søm med tiden kan have en tendens til at »arbejde sig ud« af beklædningen.

Sømdimension

Som hovedregel skal forankringslængden af glatte søm være mindst $2 \times$ tykkelsen af beklædningsbrædderne. Ved lodret beklædning kræves derfor en ret kraftig sømlægning, når der bruges glatte søm, se figur 80A. Ved vandret beklædning, se figur 80C, kan forankringslængden beregnes som summen af afstandslistens tykkelse og sømspidsens indtrængningsdybde i vægstolpen. Dette gælder kun for glatte søm.

Sømtykkelsen bør være 0,13-0,16 gange bræddetykkelsen, se tabel 6. Eksempler på valg af firkantsøm fremgår af tabel 7.

Ringede søm

Ringede søm sikrer en hurtig opsætning uden risiko for, at sømmene senere »arbejder sig ud«. Der kan dog være en tendens til, at maskinsøm slås for hårdt i, så hovedet bryder igennem træoverfladen og danner grater. De kan i tidens løb blive udgangspunkt for skader i overfladen, se figur 47.

Maskinsøm kan placeres korrekt i træbeklædningen ved at indstille sømpistolens formål, se infoboksen om sømpistoler.

Sømpistoler

Sikringsstyrer: Sømpistoler er som standard monteret med taktet sikringsanlæg, der har til formål at fastholde pistolen, så den ikke skrider på træoverfladen.

For at undgå slagmærker i træoverfladen ved sømning bør pistolens sikring monteres med gummanslag.

Slagdybde: En ensartet placering af sømhovederne i plan med med træoverfladen opnås ved at justere sikringen på pistolen, så der opnås den ønskede tipasning af slagdybden. Kompressortrykket skal være konstant, så luften er ensartet ude ved pistolen. For lang og/eller for tynde trykslanger er ofte årsag til at pistoler arbejder uensartet. En justering af slagdybden ved at reducere trykket på kompressoren giver ikke den ønskede effekt og frarådes.

Sikkerhed: Sømpistoler, der anvendes til facader, bør være forsynet med enkeltskudsaftrækker for at undgå dobbeltsømning (dobbelt-skud). Gaspistoler er som standard forsynet med enkeltskudsaftrækker.

Ringede søm har en udtræksstyrke, der er 3-4 gange større end glatte søm med tilsvarende dimension. Hånd søm har flade hoveder, mens maskinsøm fås med flade eller linseformede hoveder. Der skal anvendes søm med fuldt hoved, så hovedet er stort nok til ikke at blive trukket ind i eller igen nem brædderne. D-formet hoved bør undgås af hensyn til udseendet.

Sømdimension

På grund af den store udtræksstyrke behøver ringede søm kun at have en forankringslængde lig beklædningens tykkelse. Forankringen sker normalt i sømlægten som på figur 80A eller i afstandslisten som på figur 80B.

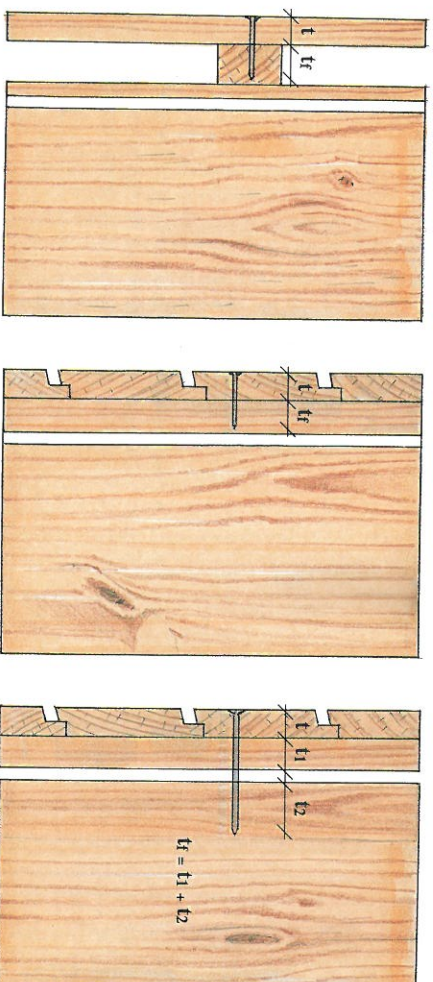
Sømtykkelsen (diametere) bør være 0,10-0,15 gange bræddetykkelsen, se tabel 6. Eksempler på valg af ringede søm fremgår af tabel 7.

Skruer

Skruer anvendes ofte af udseendemæssige grunde og/eller for at give mulighed for senere demontage. Anvendelse af el-skruemaskiner og akku-skrueværktøjer til iskrumning gør det næsten lige så hurtigt at skrue søm at sømme.

Skruer vil normalt give en stivere samling end ved anvendelse af søm. Hoveder på almindelige træskrue har dog en tendens til at give revnedannelser i træoverfladen, der med tiden kan blive udgangspunkt for nedbrydning af træoverfladen, se figur 46. Derfor er det en fordel at anvende skrue med selvforsænkende hoved, og forsyne skrue-maskinen med skruestop.

Ved fastgørelse af brædder i hårde træarter, som f.eks. eg, lærk og de fleste tropiske træarter, bør der ubetinget forbores, og skruehoveder bør undersænkes.

A Lodret beklædning med fastgørelse i sømlægning. Glatte søm kræver tyk sømlægning

B Vandret beklædning med fastgørelse i afstandsliste. Anvendes for ringede søm og skrue

C Vandret beklædning med fastgørelse til skeler. Anvendes for glatte søm

Figur 80 Fastgørelsesprincipper for søm og skruer afhængig af den valgte søm- eller skrue-type, se tabel 7.